תלמוד בבלי · אחרונים · בית מאיר · סדר קדשים

בית מאיר על מעילה

רבי מאיר פוזנר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בית מאיר על מעילה

רבי מאיר פוזנר

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בית-מאיר-על-מעילה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

דף כא:

סוף המס' במתני' נתנה פרוטה של הקדש תוך כיס כו' עיין בכ"מ פ"ז מהלכה הנ"ל. שכתב וא"ת ליבטל ברובא וי"ל משום דהוי דבר שיש לו מתירין א"נ מטבע חשוב והמ"ל שם הניח דבריו בצ"ע. משום דהתוס' שם מיאנו בטעם דבר שיש לו מתירן משום דודאי אינו אלא דרבנן ואף על דברי תוס' שם דמשמע מדבריהם דחשיבות מטבע יהא מן התורה חקר להביא ראיה מן הש"ס ולא עלתה בידו. אדרבא התמיה דבריהם. אדרבא הביא דברי הרשב"א בת"ה דכל הדברים שאינם בטלין הוא רק מדבריהם. ולענ"ד נראה ברור דהיינו טעמא של הכ"מ. דעמד על סוף דעת התוס' דנהי דמשמע מדבריהם במס' מעילה דמסתפקים לומר דחשיבות מטבע הוא דבר תורה. מ"מ כיון שהפוסקים העלו דמן התורה הכל בטל. ואף התוס' עצמם בפרק התערובות מסקו דאפילו שור הגדול בעל חי ד"ת בטל. ומכיון דחשיבות בעל חי אינה אלא מדבריה' מכ"ש חשיבות מטבע. ולכך פי' המתני' דקתני בתערובות זה מעילה. היינו מעילה מדרבנן ולא להביא קרבן. ואל תתמה שהרי משנה שלימה שנינו גבי דם יצא לנחל קדרון מועלין בו ופי' התוס' דף י"א ע"א וע"ב דהיינו רק מדרבנן וה"ה הכא מועלין מדרבנן. ושפיר פי' הכ"מ הטעם משום דבר שיש לו מתירין. ומה דאפליגו ר"ע ורבנן ופי' התוס' דר"ע לשיטתו אזיל דמחייב אשם תלוי על ספק מעילות משמע דמדין תורה פליגי. זה אינו ראיה דאיכא למימר הואיל וכל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תקין שפיר אזיל לשיטתו. כמו דאיהו בספק שקיל דהוי דאורייתא מחייב אשם מעילות ה"ה בספק דרבנן. כגון בנתבטל ברוב ומדרבנן לא בטיל מחייב במעילה דרבנן. ורבנן כיון דלדידהו בספק דאורייתא ליכא מעילה ד"ת. ממילא ה"ה מעילה דרבנן ליכא בספק דרבנן כי אם בודאי דרבנן דהיינו בשהוציא כל הכיס דאז חייב במעילה דרבנן דומיא דבודאי דאורייתא מעל ד"ת וק"ל:

בדברי מ"ל הנ"ל. כתב שם וז"ל. ולא ירדתי לסוף דעתו דמה ענין ביטול בכאן. דביטול לא שמענה אלא לבטל האיסור להתירו לכתחילה באכילה, אבל אם הרוב הוא איסור נהי דאיסורא איכא. אבל לחייבו מלקות או כרת או קרבן זו לא שמענה. ואני מתפלא על דברים אלו. שהרי קי"ל סוקלין על החזקות. וידוע דרובא עדיף מחזקה. ומדוע לא נימא אם עבר על התראה שיהא חייב מיתה או מלקות וגם בשוגג חטאת כמו על הודאי. ואדרבא הרי סוגיא דחולין בעי למילף מזה דאזלינן בתר רובא אפילו בליתא קמן. מדין מכה אביו יומת. ומכ"ש בנתערב היתר חד בתרי רובי. דהוי רובא דאיתא קמן. מה"ת לא יהיה עליו עונש דאורייתא כמו על הודאי וצ"ע. אולם בלאו הכי אין לבנות יסוד על דברי פי' רש"י דלשם. כדרצה שם החכם להביא ראיה מדבריו דמטבע ד"ת לא בטיל

שכבר פירשו התוס' שם בענין אחר. זה לשונם דכיון דלא פי' אם ירצה יביא כל המעות לשלמים. הרי שמיאנו בפי' רש"י ופירשו בענין אחר ולענ"ד דבריהם מוכרחים מקושית הגמ' דלשם ע"ש ודוק. וגם על פרש"י בל"ז קשיא דא"כ מאי אריא במפריש מעות לנזירתו. דין זה היה יכול להשמיענו בנתערב מעות קדשים קלים במעות קדשי קדשים וק"ל. וגם התוי"ט הקשה על פרש"י ומסכים לפי' התוס':

בתוס' י"ט במתני' סוף מעילה הנ"ל. הראה מקום לעיין משנה ט' פ"ה דע"ז. ושם מסיק על פי' הרא"ש שהביא התם וכתב ולי אכתי קשיא ההוא דמעילה וצ"ע עכ"ל. וכן מקדם כתב וכן פרוטות דסוף מעילה ע"ש. ואיני יודע ליישב דבריו. דמה שהניח בצ"ע י"ל דקשיא ליה עכ"פ היה להתנא ליחשב ההוא פרוטה דאית בה תרתי דבר שיש לו מתירין וגם את שדרכו לימנות ואיסורי הנאה. אבל מה שכתב מקודם וכן פרוטות דסוף מעילה. דנראה מלשונו דזה פליג על מתני' דע"ז דבעי תרתי לא ידענא ליישב דאדרבא גבי מעילה נמי תרתי איתנייהו איסורי הנאה ודבר חשוב וצ"ע: